

Tecdid-i İman ya da İmanı Tazelemek

Ey iman edenler! Allah'a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur.

(Nisa, 4/136.)

H z. Peygamber'in yaşadığı dönemlerde dinî hayat, tam bir vecd ve teslimiyet hareketi olarak gerçekleşti. İlahî feyz ve bereket sağanak sağanak müminlerin üzerine yağdı. İnananlar bir merhamet topluluğu hâline geldiler. Yüreklerde yaşanan iman muhabbeti, zamanla bir ilim, amel ve meдениyet hareketine dönüştü.

Sonraki asırlarda da bu rahmet ve bereket hareketi varlığını sürdürdü. Daima Allah'a gönül bağlanmış insanlar ve topluluklar bulundu. Hatta bunlar insanlığın gidişatında önemli roller de oynadılar. Ancak ilk dönemlerdeki manevi coşku da bir taraftan tavsamaya başladı. Gönüllerdeki ilahî muhabbet ve haşyet ateşi sönmeye yüz tuttu.

Kur'an, vahye mazhar olmuş toplulukların sonraki dönemlerde yaşadıkları bu zafiyet hâline işaret eder. Müslümanları bu konuda uyarır. Üzerlerinden asırların geçmesi ile ehlikitabın nasıl bir kalp katılığına uğradığını bildirir. Çoğunun yoldan çıkıp günaha saplandığını şöyle anlatır: "Müminlerin Allah'ı anmak ve O'nun tarafından gönderilen Kur'an mesajına dikkat kesilmek suretiyle gönüllerinin heyecanla ürpermesi vakti henüz gelmedi mi? Müminler vaktiyle kendilerine vahiy gönderilen ve geçen zaman içerisinde kalpleri katılaştıran kimseler gibi olmasınlar. Çünkü onların çoğu büsbütün yoldan çıkmış kimselerdi." (Hadid, 57/16.)

Bugün ne yazık ki Müslümanların ekseriyeti benzer bir yol yorgunluğunu yaşamaktadır. Ehlikitap topluluklarının düştükleri duruma düşmüşlerdir. İslam yolunda yürüme heyecanını kaybetmişlerdir. Artık hayatı, dünyevi arzu ve heveslerin mücadelesi olarak algılamaktadırlar. Fani istekler insanlara yeter hâle gelmiştir. Gönüllerdeki muhabbet ve haşyet hisleri kaybolmuştur. Ebedilik iştiağı unutulmuştur. Birçoğunun manevi emaneti taşımaya mecali kalmamıştır. Hayatın anlamı, ne yazık ki, basit gayelerin, süfli emellerin gerçekleştirilmesine indirgenmiştir.

Gelişme, ardından zayıflama sadece dinî hayata mahsusda değildir. Tabiatıta her şey bu anlamda bir değişimi yaşıyor. Ölüyor ama ardından diriliyor; kayboluyor fakat arkasından yeniden ortaya çıkıyor. Bitkiler, önce bütün güzellikleriyle yeşeriyor, ürün veriyor; ardından sararıp toprağa gömülüyor. Ancak orada kalmıyor. Baharla birlikte yeniden hayat buluyor, filiz verip ayağa kalkıyor.

Bununla bize âdeta şu çağrı yapılmaktadır: "Bakın! Tabiat bile durduğu yerde durmuyor. İlelebet ölüm uykusuna yatmıyor. Belki yeni bir mevsime, yeniden dirilişe hazırlanıyor. Kışın ölse bile baharda canlanmasını biliyor. Çiçeğiyle böceğiyle harekete geçiyor. Bitkisiyle ağacıyla yeniden hayat buluyor. Öyle ise ey insan! Senin de dirilme vaktin geldi. Artık iman ve teslimiyetle yeniden doğmalısın."

Kuşlar da baharda bir başka ötüyorlar. Sabahları, kendilerine has tespihleriyle güne uyanıyorlar. Kış uykusuna yatan canlılar da baharla beraber harekete geçiyorlar. Bütün bunlarda elbette ki bizlere mesajlar vardır. Mevcudat bize bir çağrı yapıyor ve lisan-ı hâliyle âdeta şöyle diyor: “Ey insan! Bak senin de artık gaflet uykusundan ayağa kalkma zamanın.”

Bu çağrıya kulak verenler önce kendi iç dünyalarına dönmeliler. Çünkü dış dünya bizi çok meşgul etti. Servetin, şöhretin, etiketin peşine yıllarımızı harcadık. Artık kalbimizi dinlememiz, ruhumuzdaki hakikat ışığını görmemiz gerekiyor. Zira kalp gerçeği inkâr etmez. Nitekim Kur’an bizleri kendi iç dünyamızda tefekküre davet eder ve şöyle der: “Kendi nefsinizde nice deliller vardır. Hala düşünmüyor musunuz?” (Zariyat, 51/21.)

Yücelmek isteyenler iç dünyalarında derinleşmeliler. Hakikat derdi olanlar kalbin yolunu takip etmeliler. Dürüst ve samimi olmak isteyenler kalplerine kulak vermeliler. Çünkü manevi feyizlerin, ruhsal zenginliklerin, hakikat ışıklarının kaynağı orasıdır. Bütün peygamberler, iç dünyalarından işe başladılar. Cebrail vahyi önce peygamber kalbine koydu. Vahiyle önce peygamber kalbi aşılandı. (Şu’ara, 26/194.) Peygamberin ve ümmetin dirilişi buradan başladı.

Yine dirilişe talip olan kimse, hayattaki önceliklerini iyi tayin etmelidir. Aksi takdirde bu fâni ve ayartıcı hayat önceliklerini ona kabul ettirir. Mal, makam, şan, şöhret onu peşinden sürükler de bir ömür boyu ne yaptığının farkına dahi varmaz. Kendi ürettiği tekniğin, teknolojinin cazibesine kapılır. Debdebenin, şatafatın büyüsü aklını başından alır. Bilmez ki bunlar, insanın ayağında ki prangalar, boynundaki tasmalar gibidir. Bunlar, ebediliğe uzanan yolun haramileri, yol kesicileridir. Bunlara takılanların sonsuzluğa uzanması, fâni arzu ve hevesleri bırakıp ebedî güzelliklere varması mümkün değildir.

Hayatın anlamı sonsuzlukta gizlidir. Varlığın sırrı ebedilikte saklıdır. Nitekim Kur’an müminlere vaat ettiği cennetleri hep ebedilikle niteler. Dünyanın fâni, ahiretin baki olduğunu tekrarlar. Öyle ise in-

sanın, iç dünyasında kodlanmış olan bu ebedilik arzusunun keşfetmesi gerekir. Onu keşfedemeyenlerin bu hayata bakışları hep çarpık olacaktır. Hayatın aldatıcılığını anlayamayacaklardır. Su diye serabın peşine düşmekten kurtulamayacaklardır. Hayatın yanıltıcı cazibesi kısıkvrak onları yakalayacak, onun sanal büyüleyiciliği karşısında ezileceklerdir. Öyle ise hayatı, ebediliğin ufkundan ve sonsuzluğun ışığı altında okumak lazımdır.

Peygamberler de ebedî olana davet etmediler mi? Hz. İbrahim, “kaybolanları, yok olanları sevmem” derken, ebediliğe olan iştiağını ifade etmedi mi? (En’am, 6/76.) İbrahim, İshak, Yakup ve diğer güzide peygamberler, ebedi yurdun, ahiret yurdunun özlemiyle yaşamadılar mı? (Sâd, 38/46.) “Fâniyim, fani olanı sevmem, acizim aciz olanı istemem” diyenler de Ebedî Dost’a olan sevdalarını terennüm etmediler mi?

Yeniden ihyanın şartlarından bir diğeri de varlığı okumak ve hayatı anlamlandırmak. Aile hayatından tabiata sayısız güzellik bize göz kırpmaktadır. Yeşile bürünmüş ovaları, çiçeklerle süslenmiş bayırları, çağıldayan nehirleri, cıvı cıvı öten kuşları ve daha nice güzellikleri ile varlık bizi kendine davet etmektedir. Varlığın her zerresinde kodlanmış şifreler, çözülmeyi beklemektedir. Tabiatı seyrettikçe, onu dinledikçe kendimizle buluşuyoruz. İçimizi bir sükûnet kaplıyor. Hayatın anlamsız olmadığını düşünüyoruz. (Âl-i İmran, 3/191.)

Baktığımız her şey bize varlığın sahibini hatırlatıyor. Tabiatla kurulan ülfetten ilahî muhabbete, fani sevgilerden ilahî sevgiye erişiyoruz. Neticede tabiatın, yaratılışın güzelliklerine meftun olup da onun arkasındaki sonsuz güzellik kaynağına sırt çevirenlere şaşırıyoruz. Yaratıcının kâinattaki hâkimiyetini kabul edip de kendi üzerlerindeki otoritesine yanaşmayanlara hayıflanıyoruz. Kur’an bunlara şu anlamlı soruyu soruyor: “Tohumları ve çekirdekleri çatlatıp yeşerten kuşkusuz Allah’tır! O, ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkarır. İşte bütün bunları yapan Allah’tır! Böyle iken nasıl olur da O’na iman ve itaatten uzaklaşırsınız?” (En’am, 6/95.)